Den første egentlige Lov angaaende Arbejderbeskyttelse i Danmark er Loven af 23. Maj 1873 om Børns og unge Menneskers Arbejde i Fabrikker; men i denne Forbindelse bør dog ogsaa nævnes den i de sidste Tider saa ilde omtalte Tyendelov af 1854, der aldeles ikke — som mange maaske tror — er en ensidig Lov til Gunst for »Herskabet«, men tværtimod tilsigtede i begge Parters Interesse at give Regler for deres indbyrdes Forhold og netop har indført Bestemmelser til Beskyttelse af Tyendet, f. Eks., at Tyendeløn er »priviligeret« (d. v. s. gaar forud for almindelige Kreditorer) i Husbondens Konkursbo, at Husbonden skal bekoste Tyendets Helbredelse, hvis dette er bleven sygt paa Grund af Tjenestens Art, og i andre Tilfælde af Sygdom betale Løn, Kost og Logis, indtil Tjenesteforholdet ophører paa lovlig Maade. Men denne Lov gav jo kun Beskyttelse for en enkelt Klasse Arbejdere og kun paa disse enkelte Punkter og kan derfor kun regnes for en spæd Begyndelse til en virkelig Arbejderbeskyttelseslovgivning, saaledes som den viser sig i ovennævnte Lov af 1873. Denne Lov bragte med eet Slag Danmark ind i de fremskredne Staters Række, idet Danmark paa Børnebeskyttelsens Omraade ikke engang stod tilbage for England, som ganske vist havde indført denne virksomt i 1833, men ikke nær i den Udstrækning, som den danske Lov; dette naaedes kun delvis i 1844 og først fuldstændigt i 1878*). Paa den anden Side havde England Kvinderne med i Beskyttelsen allerede 1844, dette naaede Danmark først 1901; men man maa huske paa, at Danmark med Hensyn til Stor-Industri ikke paa langt nær kan maale sig med de store Lande, som England, Frankrig, Østerrig-Ungarn, Tyskland og et »Industriland« som f. Eks. Belgien, og derfor heller ikke kan have haft Stor-Industriens Ulemper i saa høj Grad som disse; naar Hensyn tages hertil, har Danmark indtaget en meget hæderlig Plads paa Arbejderbeskyttelsens Omraade, hvilket vil ses i det følgende:

Loven af 1873 satte Aldersgrænsen for Børns Anvendelse i Fabrikker og fabriksmæssigt drevne Værksteder til 10 Aar; Børn mellem 10 og 14 Aar maatte ikke anvendes mere end $6^1/_2$ Time om Dagen, deri indbefattet en Hviletid af mindst $^1/_2$ Time, unge Mennesker ml. 14 og 18 Aar 12 Timer om Dagen, deri indbefattet 2 Timers Hviletid. Hverken Børn eller unge Mennesker maatte anvendes til Nattearbejde; under Maaltiderne maatte de ikke opholde sig i Rum, hvor der arbejdedes, og Børn og unge Kvinder under 18 Aar skulde, saavidt gørligt, holdes skilte fra mandlige Arbejdere, baade under Arbejdet og i Hviletiden. Endvidere skulde der for de beskyttede Personers vedkommende foreligge en Lægeerklæring om, at den paagældendes Sundhedstilstand ikke var til Hinder for det Arbejde, han eller hun skulde udføre. Indenrigsministeren kunde under visse Omstændigheder give Lempelser i disse Bestemmelser, men ogsaa indføre Skærpelser, f. Eks. helt forbyde unge Mennesker under 18 Aar at deltage i visse særligt anstrængende eller sundhedsfarlige Arbejder, og Værkstederne forlangtes i Loven indrettede saaledes, at Arbejdernes (altsaa ogsaa voksne Arbejdere gav Loven i enkelte Retninger Bestemmelser for) Sundhed, Liv og Lemmer ikke udsattes for Fare (Maskiner og lign. indhegnes), men bestemte Forskrifter om, paa hvilken Maade, fandtes ikke i Loven, og Forskrifter angaaende Plads og Renlighed i Fabrikkerne og de større Værksteder henvistes til de paagældende Steders Sundhedsvedtægter. Til at paase alle disse Bestemmelsers Overholdelse, ansattes 2 »Arbejdsinspektører«.

I 1899 kom Lærlingeloven ($^{30}/_3$) som en nødvendig Følge af de mange Klager fra forskellig Side over Misligheder i Lærlingeforholdet. Hovedindholdet af denne Lov er, at der skal oprettes skriftlig Lærlingekontrakt, naar Lærlingen er under 18 Aar, og i denne Kontrakt skal angives Læretidens Varighed (højst 5 Aar, og Lærlingen er ikke bunden af den længere end til 20 Aars Alderen) og Vederlaget (enten Husly, Føde, Klæder, Vask og andre Fornødenheder eller Penge), ligeledes om Mesteren skal betale Lærlingens Undervisning i en teknisk Skole og Udgifterne ved Aflæggelse af Svendeprøve — altsammen Spørgsmaal, der hidtil ofte havde maattet afgøres for Retten, da den ene Part sagde eet, den anden Part et andet om den mundtlige Aftale, der var gjort. Endvidere udtaler Loven, at Mesteren er forpligtet til at sørge for, at Lærlingen virkelig lærer sit Fag saa fuldstændigt som muligt, i modsat Fald maa han give Lærlingen Erstatning;

*) se »Kv. og Sf.« 1908, S 32.